

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní Mgr. Jarmilou Úředníčkovou ve věci

žalobce: Z. V.
zastoupený JUDr. Vladimírem Zonkem, advokátem sídlem 702 00
Ostrava, Vítězná 3334/7

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlím Křížová 25, 150 00 Praha 5

o žalobách proti rozhodnutí žalované 9. 4. 2015 a 27. 7. 2015, obě vydaná pod. o starobní
důchod,

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobci nebyl přiznán starobní důchod k datu dosažení 58 let věku, poněvadž nezískal potřebnou dobu pojištění v preferované pracovní kategorii, byl mu přiznán až k datu dosažení 59 let věku.
2. Žalobce se včasnými žalobami domáhal zrušení obou rozhodnutí uvedených v záhlaví tohoto rozsudku. V obou žalobách shodně namítal nesprávné zařazení učebního

poměru v letech 1971 až 1974 do pracovní kategorie. Dle něho toto období mělo být správně zařazeno do pracovní kategorie I.B, s odkazem na překlasifikování pracovních kategorií v koksárenských provozech v r. 1985. Proto je nutno i dobu učebního oboru přehodnotit do I.B pracovní kategorie. Z tohoto důvodu navrhl obě rozhodnutí zrušit a věci vrátit žalované k dalšímu řízení.

3. Žalovaná k žalobám uvedla, že podmínky nároku na starobní důchod jsou stanoveny v ustanoveních § 28 až 32 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále také „ZDP“). Podle § 74 ZDP nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo I. (II.) kategorii funkcí zůstávají zachovány do 31. prosince 2018. Snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se přitom považuje pro účely tohoto zákona za důchodový věk. Podle ust. § 21 odst. 1 písm. d) zákona č. 100/1988 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, má občan nárok na starobní důchod, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl aspoň 58 let, byl-li zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání I.B pracovní kategorie. Podle ust. § 174 zákona č. 235/1992 Sb., o zrušení pracovních kategorií a o některých dalších změnách v sociálním zabezpečení, občan, který vykonával před 1. lednem 1993 zaměstnání I.B pracovní kategorie, má po 31. prosinci 1992 nárok na starobní důchod, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň 59 let, byl-li zaměstnán nejméně 15 roků v zaměstnání I.B pracovní kategorie a toto zaměstnání trvalo ke dni 31. prosince 1992. Dle dokladů nacházejících se v evidenci žalované, a které žalobce přiložil k žádosti o starobní důchod, odpracoval žalobce v zaměstnání zařazeném do I.B pracovní kategorie pouze 17 roků a 326 dnů. S ohledem na výše uvedené zákonné předpisy žalobci nárok na starobní důchod v 58 letech věku nevznikl, neboť nezískal potřebných 20 roků zaměstnání v I.B pracovní kategorii. V případě žalobce nemohla tedy žalovaná postupovat jinak, než jeho žádost o starobní důchod zamítnout, neboť nebyly splněny kogentní normou stanovené podmínky pro přiznání důchodu. Žalovaná je přesvědčena, že jedině zaměstnavatel je oprávněn zařazovat zaměstnání do preferovaných pracovních kategorií. Povinností organizací bylo při vykazování preferované pracovní kategorie sledovat nejen, že činnost byla vykonávána na rizikovém pracovišti podle popisu práce uvedené v resortním seznamu, ale též zda pracující soustavně nebo převážně práce uvedené v resortním seznamu vykonával. Časová převaha vykonávané práce se přitom sledovala v období kalendářního měsíce dokonce po jednotlivých hodinách a zaměstnání se zařazovalo do preferované kategorie s ohledem na celkový počet hodin té činnosti, která převažovala. Podle evidenčního materiálu vykonával žalobce v době od 1. 9. 1971 do 31. 12. 1972 zaměstnání zařazené do II. pracovní kategorie a v době od 1. 1. 1973 do 30. 4. 1974 bylo jeho zaměstnání zařazeno do III. pracovní kategorie. Žalovaná při svém rozhodování a hodnocení doby zaměstnání od 1. 9. 1971 do 30. 4. 1974 vycházela z řádně vyplněných a zaměstnavatelem potvrzených evidenčních listů důchodového pojištění a o údajích v nich uvedených nemá důvod pochybovat. Ostatně žalobce správnost svého zařazení do příslušné pracovní kategorie na počátku každého následujícího roku potvrzoval na evidenčních listech svým podpisem a v případě uvedení nesprávných údajů tak měl možnost tuto evidenci rozporovat.
4. Žalovaná rozhodnutím ze dne 9. 4. 2015 zamítla námitky a potvrdila své rozhodnutí ze dne 31. 1. 2014, jímž zamítla žalobci žádost o starobní důchod pro nesplnění podmínek

ustanovení § 29 a § 74 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, ustanovení § 174 zákona č. 235/1992 Sb., a ustanovení § 21 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995, neboť mu nárok na snížení důchodového věku ke dni 14. 3. 2014 nevznikl.

5. Rozhodnutím ze dne 27. 7. 2015 žalovaná zamítla námitky a potvrdila své rozhodnutí ze dne 7. 5. 2015, jímž žalobci přiznala od 14. 3. 2015 starobní důchod podle ustanovení § 29 odst. 1 ZDP ve výši 13.449 Kč měsíčně.
6. Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 6. 10. 2022 č. j. 20 Ad 32/2015-174 obě žaloby zamítl. Uvedený rozsudek Krajského soudu v Ostravě byl zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 4. 2024.
7. Nejvyšší správní soud odkázal na ust. § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 a ztotožnil se se závěrem krajského soudu, že podmínka pravidelnosti praktického vyučování byla splněna ve všech ročnících studia (učení) žalobce a není více rozporována. Konstatoval, že krajský soud měl z provedeného dokazování za prokázané, že žalobce vykonával praktickou výuku na pracovištích I., II. i III. pracovní kategorie. Přesto však dovodil, že není splněna druhá podmínka vyplývající z § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb., a nově poukázal na požadavek na trvalost a nepřetržitost této praktické výuky, které jsou podle krajského soudu pojmově spjaty s požadovanou podmínkou na pravidelnost praktické výuky, a opětovně proto usoudil, že požadavky vyplývající ze zmíněného § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb., nejsou splněny. S těmito závěry se však Nejvyšší správní soud neztotožnil. Poukázal na to, že z žádného ustanovení nařízení vlády č. 117/1988 Sb., ani zákona o sociálním zabezpečení, zejména pak pro věc relevantního § 14 uvedeného zákona, totiž neplynou požadavky na trvalost a nepřetržitost praktické výuky a požadavky krajského soudu tak přesahovaly rámec relevantní právní úpravy. NSS citoval § 14 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení a uvedl, že krajský soud k aplikaci tohoto zákonného ustanovení nepřistoupil, neboť nedovodil kumulativní splnění dvou podmínek vyplývajících z § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb. Nejvyšší správní soud se s tímto dílčím závěrem krajského soudu neztotožnil, neboť z provedeného dokazování vyplynulo, že obě podmínky posledně zmíněného ustanovení byly v žalobcově případě kumulativně splněny. Tedy žalobce v době svého učebního poměru vykonával praktickou výuku pravidelně na pracovištích zařazených jak do I., tak i do II. a III. pracovní kategorie. Dle NSS v takovém případě však bylo třeba dále se zabývat i splněním navazujícího požadavku plynoucího z § 14 zákona o sociálním zabezpečení, tedy splněním toho, zda se praktická výuka v průběhu kalendářního měsíce „převážně“ uskutečňovala na těch pracovištích či v těch provozech, kde se vykonávají zaměstnání v I. (II.) pracovní kategorie ve smyslu § 14 zákona o sociálním zabezpečení. Pokud by i tento navazující požadavek byl v rámci učebního poměru žalobce splněn, bylo třeba tuto dobu učebního poměru započítat jako dobu studia, která se pro účely nároku na starobní důchod započítává jako doba zaměstnání v I. (II.) pracovní kategorii ve smyslu § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb. Z uvedeného důvodu bylo dle NSS nutno se zabývat zodpovězením otázky, zda v době studia žalobce v letech 1971 až 1974 převažovala praktická výuka právě na pracovištích, v nichž se vykonávala zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie. NSS uvedl, že takovým posouzením se však krajský soud v napadeném rozsudku nezabýval a nevedl k němu ani dokazování. Dosud tedy nelze učinit nejen jednoznačný závěr o tom, že dobu učebního poměru od 1. 9. 1971 do 30. 4. 1974 nelze započítat jako dobu zaměstnání ve smyslu § 3

odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb., jak dovodil zdejší soud v napadeném rozsudku a že předčasná je z uvedeného důvodu i navazující úvaha krajského soudu o tom, že žalobci schází v preferované pracovní kategorii I.B 768 dnů z celkově požadovaných 7 300 dnů (20 let), a proto mu nevznikl nárok na snížení důchodového věku. NSS rovněž zmínil, že žalobce již ve správním řízení, následně i v žalobě upozorňoval na skutečnost, že v roce 1985 došlo k administrativní změně spočívající v tom, že zpětně byla zaměstnání II. pracovní kategorie zařazena do I. pracovní kategorie. Pokud se tato administrativní změna týkala i oboru, v němž probíhal učební poměr žalobce (obor 24.24.2 provozní zámečník), pak by dle NSS tato skutečnost taktéž ovlivňovala počet dnů, v nichž žalobce splňoval požadavky vyplývající z § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb. NSS shrnul, že v dalším řízení je nezbytné, aby krajský soud posoudil, zda a pokud, tak v jakém rozsahu, se žalobce dotkla administrativní zpětná změna pracovních kategorií, k níž dle NSS došlo v roce 1985 (poznámka krajského soudu NSS žádný takovýto právní akt ovšem blíže nespecifikuje). A dále, že se bude zabývat tím, zda praktická výuka, jíž se během učebního poměru žalobce účastnil, byla v průběhu kalendářního měsíce převážně prováděna na pracovištích či provezech zařazených v I. pracovní kategorii. Vezme přitom v úvahu nejen skutečnosti, jež vyplynuly z již provedeného dokazování, ale zvaží i doplnění dokazování o výsledch svědka Ing. R. K., bývalého pracovníka Koksovny Karolina (na pozici provozní technik), kterého hodlal krajský soud vyslechnout již v předchozím řízení a neučinil tak pro onemocnění uvedeného svědka nemocí Covid 19, resp. zvaží provedení dalších v úvahu přicházejících důkazů, jejichž potřeba v řízení dále vyjde najevo, nebo které budou v řízení případně navrženy a poté o věci nově rozhodne.

8. Krajský soud při opětovném přezkoumávání napadených rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (ust. § 75 odst. 1 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloby nejsou důvodné.
9. Z obsahu správních spisů bylo zjištěno, že žalobce poprvé podal žádost o starobní důchod dne 21. 11. 2013 s datem přiznání 14. 3. 2014. O žádosti bylo rozhodnuto dne 31. 1. 2014 tak, že žádost pro nesplnění podmínek ust. § 29 a § 74 zákona č. 155/1995 Sb., § 174 zákona č. 235/1992 Sb. a § 21 zákona č. 100/1988 Sb. byla zamítnuta z důvodu, že v pracovní kategorii I.B získal započitatelných pouze 17 let a 326 dnů, namísto 20 let. Součástí je Osobní list důchodového pojištění ze dne 22. 1. 2014, ve kterém je vykázáno v období od 1. 9. 1971 do 31. 12. 1972 celkem 488 dní ve II. pracovní kategorii, a dále je v preferované pracovní kategorii I. s nárokem v 58 letech vykázáno 4263 dnů od 1. 5. 1974 do 31. 12. 1985, dále 76 dnů od 1. 1. 1986 do 31. 5. 1986, od 1. 1. 1987 do 31. 12. 1992 je vykázáno 2190 dnů, přičemž však v období od 1. 6. 1986 do 31. 12. 1986 je vykázáno 214 dnů ve II. pracovní kategorii.
10. Druhou žádost o starobní důchod s datem přiznání k 14. 3. 2015 podal žalobce dne 16. 3. 2015. Této žádosti bylo vyhověno a starobní důchod byl přiznán rozhodnutím žalované ze dne 7. 5. 2015 ode dne 14. 3. 2015.
11. K otázce výkonu zaměstnání v preferované pracovní kategorii I.B v době od 1. 9. 1971 do r. 1974 – doba učebního poměru, jsou v dávkovém spise založeny kopie evidenčních listů důchodového zabezpečení, a to potvrzující od 1. 9. 1971 do 31. 12. 1971 122 dnů ve II. pracovní kategorii a od 1. 1. 1972 do 31. 12. 1972 366 dnů rovněž ve II. pracovní kategorii vystavené OKR-Důl Hlubina n.p. a následná doba od 1. 1. 1973 až do 9. 7. 1974

je vykázána Odborným učilištěm Báňských strojíren OKR, n.p. ve III. pracovní kategorii.

12. Z obsahu správních spisů spoluúčnů M. S., Z. K. a F. K. bylo zjištěno, že všichni tito mají zcela shodně se žalobcem vykázanou dobu učebního poměru ve II. pracovní kategorii od 1. 9. 1971 do 31. 12. 1972 a ve III. pracovní kategorii dobu od 1. 1. 1973 do 9. 7. 1974.
13. U jednání soudu dne 30. 3. 2016 žalobce uvedl, že v r. 1971 uzavřel s koksovny učební smlouvu a nastoupil do učení na učiliště Dolu Hlubina. Učební praxi však vykonávali na Koksovně Karolina. Pracovali jak v dílnách, tak provozech. Bohužel po roce učení učiliště bylo zrušeno a je, jako zámečnické učně, přeřadili na Báňské strojírny OKR (dále také jen „BASTRO“) a havíře na Důl Vítězný únor. Paní H. dobře věděla, kde jejich učni pracují, tak to vypsalala správně v preferované kategorii na rozdíl od BASTRA, kteří měli své učňovské dílny jen ve III. kategorii. Nevýkonávali praxi v učebních provozech BASTRA, ale nadále na stejných pracovištích jako v 1. ročníku. „Bastráci“ měli své učiliště. Pokud se týká Koksozny Karolina, ta měla uhelné prádlo, které je běžné u dolů, proto důlní zámečníci se na koksovně učili svůj důlní obor. V roce 1985 se změnila pracoviště na jedničku, a to zpětně, a proto by šel v 58 letech do starobního důchodu. Pokud se týká výkonu odborné praxe, pak vchod do šaten byl společný, byl oddělen mříží. Dílna byla také společná – pro zámečníky. Část byla vyčleněna pro učňovské středisko. Učni, zvláště v druhé polovině roku, už chodili do provozu. Např. na koksovně – na baterie, do chemie, všude, kde je poslali. Bylo to myšleno tak, aby si udělali kolečko po provozu a ke všemu přičichli. Pracoval na jednom pracovišti, a přesto prošel celou koksovnou.
14. Z účastnické výpovědi žalobce provedené u jednání soudu dne 22. 10. 2019 a dne 13. 9. 2022 bylo zjištěno, že po celou dobu učebního poměru žalobce vykonával odborný výcvik na Koksovně Karolina. V prvním a druhém ročníku odborný výcvik probíhal tak, že týden učni chodili do školy, měli teorii a druhý týden odborný výcvik. Takto probíhala výuka a odborný výcvik pravidelně během celého školního roku v prvním a druhém ročníku učebního poměru. Co se týče školních prázdnin, pak jak po prvním, tak i po druhém ročníku, jeden celý měsíc měli volno a jeden celý měsíc probíhal odborný výcvik. Ve třetím ročníku, a to během celého školního roku v týdnu měli vždy dva dny teoretické výuky, tedy chodili do školy a tři dny byl odborný výcvik. Dále stran odborného výcviku žalobce tvrdil, že v prvním ročníku v prvním pololetí probíhal odborný výcvik převážně v dílnách a ve druhém pololetí prvního ročníku odborný výcvik naopak převážně probíhal v provozu na Koksovně Karolina, takže z hlediska celého školního roku z 50 % probíhal odborný výcvik v dílnách a z 50 % v provozu na koksovně. Dílny se nacházely rovněž na Koksovně Karolina. O tom, na jaké pracoviště do provozu ten který den půjde, se dozvěděl až na místě samém ráno v dílně. Když byl odborný výcvik, pokaždé nejprve přišli ráno na dílnu a až na dílně se učni od mistra dozvěděli, na jakém pracovišti budou pracovat. Již v prvním ročníku žalobce absolvoval tzv. „kolečko“, čili prošel různými pracovišti koksozny, aby se seznámil s prostředím. Žalobce rovněž tvrdil, že odborný výcvik absolvoval na celé koksovně, tj. na pracovištích koksové pece, třídírna koksu, chemická výroba, prádlo a všeobecné středisko. Po absolvování uvedeného „kolečka“ pak odborný výcvik vykonával převážně na pracovišti koksové pece a koksochemie, čili na výše zmíněném pracovišti chemické výroby. Žalobce uvedl, že celé tzv. „kolečko“, kdy prošel výše uvedenými

pracovišti v rámci odborného výcviku, absolvoval asi jen jednou. Následně pak odborný výcvik vykonával převážně na pracovišti koksochemie a koksové pece, jednorázově podle potřeby byl zařazován i na jiná pracoviště, např. na prádlo. Co se týče odborného výcviku ve druhém ročníku, tvrdil, že ten ze 70 % vykonával na provozech a zbývající část v dílnách. Odborný výcvik ve druhém ročníku v provozu Koksovně Karolina probíhal výlučně na pracovišti koksové pece a koksochemie. Také ve druhém ročníku se stávalo, že vykonával odborný výcvik nejenom na těchto dvou zmíněných pracovištích koksové pece a koksochemie, ale i na jiných pracovištích, kam je mistr vyslal dle potřeby. Žalobce dále tvrdil, že ve třetím ročníku učebního poměru odborný výcvik probíhal výlučně na pracovištích provozu Koksovně Karolina, a to na pracovištích koksové pece, kam patřila i třídírna koksu a na pracovišti koksochemie. Mohlo se stát, že nárazově odborný výcvik vykonával i na jiných pracovištích, kde bylo potřeba, např. odklízeli sníh, na dílně skládali převodovky, opravovali parní a vodní potrubí, a to i na prádle, čili po celé Koksovně Karolina. Žalobce uvedl, že nikdy neobdržel plán odborného výcviku, tedy přehled informací o tom, kdy a na jakém pracovišti bude v rámci odborného výcviku pracovat. Předpokládá, že mistr takový plán k dispozici měl, učni však nikoliv. Žalobce neměl ani žádnou evidenci o tom, kdy a na jakém pracovišti odborný výcvik během učebního poměru vykonával. Do učňovské knížky se nic takového nezaznamenávalo, pouze známky. K dispozici má už jen výuční list, učňovské knížky nikoliv. Dále žalobce k dotazu soudu uvedl, že pro Koksovně Karolina se tehdy učilo 5 učňů – M. S., F. K., V. B. či B. a jeho bratr A. V. Jinak na koksovně vykonávali odborný výcvik i učni, kteří se učili pro všechny koksovně v rámci OKK. Pan V. B. se nedoučil, skončil v prvním či ve druhém ročníku. Pana S. a pan K. splnili závazek odpracovat 3 roky na Koksovně Karolina po ukončení učebního poměru a pak už na Koksovně Karolina nepracovali, takže se jich daná problematika stran pracovních kategorií netýká. Bratr žalobce, pan A. V. před 10 lety zemřel. Žalobce tvrdil, že zásadní problém vidí v tom, že po prvním ročníku po přechodu na učiliště BASTRO, nebyli učni pro Koksovně Karolina zařazeni do II. pracovní kategorie, ale souhrnně tak jako ostatní učni BASTRA do III. kategorie. Tím si vysvětluje, proč v evidenčním listu k létům 1973 a 1974 nejsou u kolonek, do nichž se zaznamenávají údaje o počtu kalendářních dnů v kategorii I. a II., uvedeny žádné údaje. Tvrdil také, že v letech 1972 – 1974, kdy se učil a odborný výcvik vykonával na Koksovně Karolina, všechna pracoviště Koksovně Karolina spadala pod II. pracovní kategorii. V každém případě všichni zámečníci byli zařazeni do II. pracovní kategorie. Samozřejmě úředníci anebo soustružníci na dílně do II. pracovní kategorie zařazeni nebyli. V posuzovaném období na Koksovně Karolina nebylo žádné pracoviště, které by bylo zařazeno do I. kategorie, až na profese tzv. bílých zedníků, což jsou zedníci, kteří pracovali v horku v koksových pecích. Tito zaměstnanci mohli být zařazeni do I. pracovní kategorie, ale zámečníci, jako byl on, rozhodně ne. Žalobce dále tvrdil, že si nevzpomíná, zda v 1. ročníku, kdy jak uvedl, už vykonával praxi i na pracovišti koksochemie a koksové pece, absolvoval nějaké bezpečnostní školení. Předpokládal, že ano. Uvedl, že na těchto pracovištích v I. ročníku vykonával pomocné práce jako úklid, výroba těsnění, čištění strojního zařízení, něco rozebíral, něco skládal, pomáhal mistrovi, vedoucímu. Stejný průběh měl i výkon odborné praxe ve 2. a 3. ročníku. K předestřenému obsahu učebního dokumentu schváleného Ministerstvem školství v roce 1967 (zjištění z tohoto listinného důkazu jsou uvedena v odst. 18 tohoto rozsudku), kterýžto dokument obsahuje údaje o učebním plánu učně v učebním oboru provozní zámečnický, žalobce uvedl, že něco jiného je tento dokument a něco jiného je

praxe. Tvrdil dále, že i na nejtěžším provozu jako je koksochemie a koksová pece, bylo třeba pozametat. Jako učni vykonávali pomocné práce, uklízeli, pomáhali při přenášení nějakého těžkého břemene.

15. Z výpovědi svědkyně M. V., pracovnice OKK Koksovný, bylo zjištěno, že pravidelnost odborného výcviku byla prováděna na různých pracovištích a střediscích firmy, učni pracovali i v dílnách a v r. 1985 pak došlo zpětně k přehodnocení pracovních kategorií I., protože v předcházejících obdobích tam byla jenom II. pracovní kategorie. V r. 1985 došlo k přiznání I. pracovních kategorií i pro pracovníky koksovný. Došlo k vymezení výrobních středisek a pracovišť, která byla zařazena do I. pracovní kategorie. Do této kategorie bylo zařazeno středisko koksových pecí a chemické výroby, nepatřila tam úprava uhlí, uhelná služba, laboratoře, všeobecná údržba. Pokud šlo o učně, tak aby poznali veškerou činnost, tak dělali kolečko, tzn., že dvě směny byli na koksových pecích, pak další směny uhelná služba, která nebyla v kategoriích, vlastně se točili, aby poznali všechnu problematiku. Je pravdou, že nemá přesné poznatky, do jaké míry v jednotlivém ročníku učení se jejich učni zúčastňovali odborné praxe na odborných pracovištích, jen vyčetla z metodického pokynu ČSSZ z roku 1985, že v 1. ročníku se praxe nezúčastňovali a naplno až ve 3. ročníku, že tu podmínku mohli splnit až ve 3. ročníku, kdy ten výcvik byl pravidelný. Po převodu učňů z Dolu Hlubina na Báňské strojírný nemohlo dojít ke změně výkonu odborného výcviku učňů na jiných pracovištích, než na kterých vykonávali tuto činnost, kdy ještě učební obor se vykonával u Dolu Hlubina, neboť učni při sepisování smlouvy podepisovali učňovskou smlouvu, která předcházela pracovní smlouvě a k důkazu předložila pracovní smlouvu mezi žalobcem a n.p. OKK Koksovný ze dne 21. 2. 1973, která potvrzuje, že v době uzavření pracovní smlouvy, žalobce se t.č. připravoval ve II. roce učebního poměru v oboru provozní zámečnický na Odborném učilišti BASTRO a po vykonání závěrečné učňovské zkoušky bude zařazen jako provozní zámečnický, což je sjednaným druhem práce údržba závodu Karolina.
16. Krajský soud v předchozí fázi řízení dále doplnil dokazování o výsledcích svědkyně paní I. F., bývalé zaměstnankyně OKK Koksovný a.s. Z výpovědi svědkyně I. F., bylo zjištěno, že svědkyně pracovala u podniku OKK Koksovný a.s. od roku 1977 do 1. 1. 2011, a to nejprve jako mzdová účetní a posléze na personálním oddělení. Pokud jde o výkon praxe učňů učebního oboru provozní zámečnický u podniku OKK Koksovný v období od 1. 9. 1971 do roku 1974, tak z počátku, zhruba jako patnáctiletí, učni praxi vykonávali převážně v dílnách. Pak učni chodili na praxi i do dalších provozů jako úprava uhlí, uhelná služba, koksovací pece, třídírny uhlí, chemická výroba. Svědkyně nebyla schopna specifikovat rozsah, resp. i četnost výkonu praxe na tom kterém výše uvedeném pracovišti. Pevněji byli učni v dílnách. Ve kterém ročníku začali docházet učni na praxi i na výše uvedená pracoviště a nejenom tedy do dílen, svědkyně neví. Dílny byly zařazeny do III. pracovní kategorie. Pokud si to dobře pamatuje, pak pracoviště úprava uhlí, uhelná služba a třídírny byly zařazeny do II. pracovní kategorie, pracoviště koksovací pece a chemická výroba byly zařazeny do I. pracovní kategorie. Svědkyně prováděla záznamy do evidenčních listů o době zaměstnání. Nemá již ve své dispozici žádné listinné podklady. V minulosti se učni učili pod BASTRO a u OKK Koksovný vykonávali praxi. Neuvede, že by v té době učňům vyplňovali evidenční listy. Evidenční listy vyplňoval asi někdo z BASTRA. V podniku OKK Koksovný pracovala až od roku 1977. Vlastní poznatky o výkonu praxe učňů má až ve vztahu k době, kdy

pracovala u OKK Koksovný a evidenční listy začali vyplňovat až v okamžiku, kdy po skončení učebního poměru daný člověk nastoupil do pracovního poměru u OKK Koksovný. Předpokládá však, že tak, jak výkon praxe učňů popsala, praxe probíhala i v době, kdy ještě u OKK Koksovný nebyla zaměstnána. Svědkyně nezná nikoho, kdo pracoval na osobním oddělení, případně na mzdovém oddělení OKK Koksovný před rokem 1977 a mohl by mít informace o výkonu praxe učňů v době od roku 1971 do roku 1974. Svědkyně nepracovala konkrétně na koksovně Karolina, ale na koksovně Svoboda a později na ředitelství OKK Koksovný. Koksovná Karolina a koksovná Svoboda spadaly pod jeden podnik Ostravsko-karvinské koksovný. Všechno řídil podnik, koksovná Karolina a koksovná Svoboda byly jednotlivými závody. Svědkyně nevěděla, zda výcvik učňů byl pravidelný.

17. Soud rovněž vycházel z „učebních dokumentů pro učební obory“ vydaných ministerstvem školství ze dne 21. 4. 1967, čj. 12734/67-II/2. Z Učebního plánu učebního oboru 24.24.2 - provozní zámečnický soud zjistil, že v I. ročníku bylo celkem 18 týdenních hodin vyučovacích předmětů bez nepovinných předmětů a 18 týdenních hodin odborného výcviku, ve II. ročníku se poměr týdenních hodin mezi vyučovacími předměty a odborným výcvikem změnil ve prospěch odborného výcviku 18 : 21 a ve III. ročníku poměr týdenních hodin činil 12 : 30. Z Učební osnovy odborného výcviku učebního oboru 24.24.2 - provozní zámečnický soud zjistil, že odborný výcvik se má zásadně uskutečňovat na vhodných produktivních pracích z výrobního programu podniku. Ve výjimečných případech, kde není možno zajistit dostatek vhodné produktivní práce pro příslušné téma učební osnovy, se mohou konat i na neproduktivní práci tak, aby si učni osvojili základní dovednosti příslušného tématu. Nelze-li v dílně učebního zařízení naučit některým dovednostem, požadovaným učební osnovou, provádí se dočasně odborný výcvik v provozech toho podniku, kde jsou vyhovující podmínky. A dále soud z tohoto dokumentu zjistil, že ve třetím ročníku, v období odborného rozvoje, přecházejí učni na provozní pracoviště. Zde se seznamují s pracovními podmínkami v provozu, osvojují si výrobní normy a předně se specializují na určité druhy prací, na kterých budou po vyučení pracovat. Je nutné, aby se učni, než budou specializováni, vystřídal na všech pracovištích, která jsou typická pro učební obor provozní zámečnický.
18. Krajský soud vychází z právních závěrů Nejvyššího správního soudu vyjádřených v rozsudku č. j. 4 Ads 281/2022-21, jímž byl předchozí rozsudek v posuzované věci zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. V další fázi řízení krajský soud vyzval žalobce k rukám jeho zástupce, a to opakovaně, aby ve stanovené lhůtě sdělil soudu písemně, jaké důkazy, v intencích závěrů výše uvedeného rozsudku Nejvyššího správního soudu navrhuje. Na tyto výzvy žalobce nereagoval. Uvedenou výzvu soud dále zopakoval u jednání 20. 8. 2024. Ani u tohoto jednání žalobce žádné důkazy nenavrhoval s tvrzením, že skutečnosti, které zmiňuje ve svém kasačním rozhodnutí NSS, měla evidovat a prokazovat žalovaná, která k tomu má personální i materiální prostředky. Soud k jednání předvolal jako svědka pana Ing. R. K. Z ústního jednání se svědek omluvil ze zdravotních důvodů a uvedl, že je dlouhodobě nemocen, zmínil opakovaný paliativní a progredující nález na plicích s tím, že je stále pod kontrolou lékařů a bývá hospitalizován ve Fakultní nemocnici Ostrava. Uvedený svědek doložil podrobnou ambulantní zprávou plicního oddělení Fakultní nemocnice Ostrava, z níž

vyplývá, že svědek je velmi vážně nemocen. Z těchto důvodů tedy soud od dalšího předvolání svědka upustil.

19. Krajský soud považuje za nutné zdůraznit, že byl vázán právními závěry Nejvyššího správního soudu vyplývajících ze zrušujícího rozsudku č. j. 4 Ads 281/2022-21, tedy v prvé řadě závěrem, že na danou věc je nutno aplikovat § 14 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení. Podle § 14 odst. 1 uvedeného zákona zaměstnání se zařazují pro účely důchodového zabezpečení podle druhů vykonávaných prací do 3 pracovních kategorií. Podle odst. 2 téhož ustanovení se do I. pracovní kategorie zařazují zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů, přičemž pod písm. a) – l) jsou tato zaměstnání specifikována, a podle odst. 3 uvedeného zákonného ustanovení do II. pracovní kategorie se zařazují zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavně a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce, při kterých jsou pracující a) velmi významně ohrožováni látkami, prostředím nebo pracovními postupy, takže po dlouholetém výkonu těchto prací vznikají trvalé škody na jejich zdraví, b) obtěžováni látkami, prostředím nebo pracovními postupy, i když k trvalým škodám na jejich zdraví dochází jen výjimečně, jestliže se tyto práce vyznačují trvalou a nadměrnou namáhavostí nebo trvalým a nadměrným nebezpečím úrazu, které zpravidla nelze ovlivnit technickými opatřeními, c) pověření činností v zahraničí, obtěžování nepříznivými pracovními a životními podmínkami v tropických nebo jinak zdravotně obtížných oblastech.
20. Dále byl soud vázán závěrem NSS, že na danou věc dopadá § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb., o zařazování zaměstnání od I. a II. pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení, podle něhož doba studia žáka středního odborného učiliště připravovaného pro zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie se započítává jako doba zaměstnání této pracovní kategorie, jestliže se praktické vyučování provádí pravidelně na pracovištích nebo provozech, kde se vykonávají zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie. Jde-li o zaměstnání I. pracovní kategorie v hornictví se stálým pracovištěm podzemí v hlubinných dolech, započítává se tato doba studia od počátku školního roku, v němž se žák podle učebního plánu pravidelně připravuje na budoucí povolení na pracovištích v podzemí.
21. NSS v uvedeném zrušujícím rozsudku dále hovoří o administrativní změně, k níž mělo dojít v roce 1985 spočívající údajně v tom, že zpětně byla zaměstnání II. pracovní kategorie zařazena do I. pracovní kategorie a že tato administrativní změna by taktéž mohla ovlivnit závěry týkající se počtu dnů, v nichž žalobce splňoval zákonné požadavky pro zohlednění doby jeho studia jako doby zaměstnání v I. pracovní kategorii. NSS ovšem žádný právní akt, z něhož by pro posuzovanou věc měla být významná „administrativní změna“ z roku 1985, nespécifikoval. V průběhu celého řízení tak neučinil ani žalobce. Jednalo se tak o ničím nepodložené tvrzení a závěr. Krajský soud přesto zjišťoval, zda takovýto právní akt byl kdy vůbec přijat. Nic k tomu nebylo nalezeno ani v informačním systému ASPI či Beckonline. Na jedné z listin, která je obsažena ve správním spise a je označena jako příloha k žádosti o důchod s datem 4. 2. 2011 je zmínka o Výnosu č. 4/1985 Federálního ministerstva paliv a energetiky ze dne 23. 12. 1985 o změně a doplnění Výnosu č. 6/1978, kterým se vydává resortní seznam zaměstnání zařazených pro účely důchodového zabezpečení do I. a II. pracovní kategorie. V systému ASPI k tomuto resortnímu předpisu soud zjistil, že byl schválen

23. 12. 1985, jeho účinnost nastala 1. 1. 1986 a zrušen byl 1. 6. 1992. Zda měl NSS na mysli právě tento dokument, soudu není známo. Nadto, jestliže v posuzované věci šlo o hodnocení období let 1971 – 1974, přičemž uvedený resortní předpis, kterým byl změněn a doplněn výnos z roku 1978, nabyl účinnosti až od 1. 1. 1986, soudu není znám důvod, a ani NSS toto nevysvětluje, proč by na právní vztahy z let 1971 – 1974 měl být aplikován právní akt z roku 1985 a pokud se jednalo konkrétně o tento výnos, účinný od 1. 1. 1986, přičemž soud dále po obsahu tohoto právního aktu, jehož obsah v soudu dostupném informačním systému právních předpisů nalezen nebyl, nepátral. Za stěžejní totiž považuje závěr, že žalobce, který po téměř 50 letech zpochybňoval údaje uvedené v evidenčních listech, a to i ty, které podepsal a vztahující se k letům 1971 – 1974, neprokázal druhou podmínku uvedenou v § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 117/1988 Sb., tedy že jeho praktická výuka v době učebního poměru v letech 1971 – 1974 se v průběhu kalendářního měsíce uskutečňovala převážně na těch pracovištích, v nichž se vykonávala zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie. Soud zastává názor, že nebylo povinností ani žalované, a ani soudu vést detektivní pátrání a hledat a opatřovat si důkazy o tom, zda se v letech 1971 – 1974 praktická výuka žalobce v průběhu kalendářního měsíce uskutečňovala „převážně“ na těch pracovištích či provozech, kde se vykonávala zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie či nikoliv. Tuto poznámku soud činí z důvodu toho, že NSS ve svém rozsudku konstatuje, že krajský soud k předmětné sporné otázce nevedl dokazování. O důkazní povinnosti žalobce k prokázání jeho tvrzení ovšem NSS neuvádí ničeho. Soud zdůrazňuje, že provedl v řízení všechny důkazy, které byly navrženy či v řízení vyšly najevo. Dle názoru soudu důkazní povinnost k tomu měl žalobce. Uvedené nebylo prokázáno ani dosud provedenými důkazy. Za takovýto důkaz soud rozhodně nepovažuje účastnickou výpověď žalobce. Jeho tvrzení, že od 2. pololetí prvního ročníku v rámci absolvování tzv. „kolečka“ prošel různými pracovišti koksovny, aby se seznámil s prostředím a že po absolvování uvedeného „kolečka“ odborný výcvik vykonával převážně na pracovišti koksové pece a koksochemie, čili na pracovišti chemické výroby, tvrzení, že i následný odborný výcvik vykonával převážně na pracovišti koksochemie a koksové pece, konkrétně pak ve 2. ročníku ze 70 % odborný výcvik vykonával na provozu a zbývající část v dílnách, přičemž odborný výcvik, měl probíhat výlučně na pracovišti koksové pece a koksochemie a ve 3. ročníku výlučně na pracovištích provozu Koksovny Karolina, a to koksové pece a koksochemie, nebyla podpořena žádnými konkrétními důkazy. Nadto jsou v příkrém rozporu s „učebním dokumentem pro učební obory“ vydaných Ministerstvem školství ze dne 21. 4. 1967 č. j. 12734/67-II/2. Z učebního plánu učebního oboru 24.24.2 provozní zámečnický, konkrétně z učební osnovy odborného výcviku, bylo zjištěno, že odborný výcvik se měl zásadně uskutečňovat na vhodných produktivních pracích z výrobního programu podniku a že nebylo-li lze v dílně učebního zařízení naučit se některým dovednostem, požadovaným učební osnovou, prováděl se dočasně odborný výcvik v provozu toho podniku, kde byly vyhovující podmínky. Z tohoto dokumentu dále plyne, že až ve 3. ročníku, v období odborného rozvoje učni přecházeli na provozní pracoviště. Co se týká výpovědi svědkyně M. V., pak ta neměla žádné přesné poznatky, do jaké míry v jednotlivém ročníku učebního poměru se učni zúčastňovali odborné praxe na odborných pracovištích, informace čerpala přečtením metodického pokynu ČSSZ z roku 1985. Za podstatné soud ovšem považuje to, že svědkyně hovořila obecně, neměla žádné konkrétní poznatky o tom, jak probíhal odborný výcvik v letech 1971 – 1974 právě u žalobce. Hovořila-li svědkyně o tom, že

učni absolvovali tzv. „kolečko“, aby poznali veškerou činnost a všechnu problematiku, nejsou to zjištění relevantní z hlediska hodnocení otázky průběhu praktické výuky žalobce v letech 1971 až 1974. Co se týká výpovědi svědkyně I. F., pak ta pracovala jako mzdová účetní a posléze na personálním oddělení a u podniku OKK Koksovy a. s. až od roku 1977, a tedy vlastní poznatky o výkonu praxe učňů má až ve vztahu k době od roku 1977, nikoli tedy k letům 1971 až 1974. Soud uzavírá, že dobu učebního poměru žalobce (která činila celkem 1 048 dnů) nelze započíst, neboť nebylo prokázáno, že by v době žalobcova studia v letech 1971 – 1974 převažovala praktická výuka právě na pracovištích, v nichž se vykonávala zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie. Žalovaná žalobci eviduje celkem v preferované pracovní kategorii I.B a II. pracovní kategorii 7 234 dnů, z toho ve II. pracovní kategorii 488 dnů v době učebního oboru a 214 dnů v roce 1986, v I.B pracovní kategorii má započteno 6 532 dnů, a pro získání 20 let v I.B pracovní kategorii, což představuje 7 300 dnů, schází žalobci v preferované pracovní kategorii 768 dnů. Nárok na snížení důchodového věku mu nevznikl pro nesplnění podmínek ust. § 29 a § 74 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, ust. § 174 zákona č. 235/1992 Sb., a § 21 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění do 31. 12. 1995. Krajský soud z výše uvedených důvodů proto žalobu (ve spojených věcech) zamítl.

22. Podle § 60 odst. 1 s.ř.s. soud nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce ve věci úspěch neměl a žalovaná nemá ze zákona nárok na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů od dne doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu se sídlem Brno, Moravské náměstí 6. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních a rozhoduje o ní Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ostrava 27. 8. 2024

Mgr. Jarmila Úředníčková
samosoudkyně